

Olavi Lähteenmäki

DOMINIKAANISEN TASAVALLAN SUOMALAINEN VILJAVAKKA

Fil.lis. Olavi Lähteenmäki on tutkimuksissaan perehtynyt suomalaisten Latinalaiseen Amerikkaan suuntautuneeseen siirtolaisuuteen. Vuosina 1972-73 hän teki tutkimusmatkan Argentiinan, Brasilian ja Paraguayn suomalaissiirtokuntiin. Vuonna 1975 valmistuneen lisensiaattityönsä hän on kirjoittanut Argentiinan Misionesiin perustetun Golornia Finlandesin historiasta. Hän on kirjoittanut myös 20.1.1979 50-vuotisjuhliansa viettäneen Penedon historiikin, joka on julkaistu portugaliiksi Brasiliassa ja suomeksi Siirtolaisuus—Migration 1/1979.

Etsiessään meritietä Intiaan Kristoffer Kolumbus löysi joulukuussa 1492 Karibianmerestä saaren, joka sai nimekseen Hispaniola ja joka nykyisin tunnetaan Haitin nimellä. Tälle saarelle, Santo Domingoon, syntyi ensimmäinen pysyvä eurooppalaisasutus uudessa maailmassa ja samalla ponnahduslauta suuriin valloituksiin. Satoja vuosia myöhemmin pieni tropiikkikuumeeseen saanut suomalaisryhmä löysi tämän sittemmin nukahuttaneen saaren etsiessään itselleen ihanteellista asuinsijaa, jossa elää luontoäidin rannoilla. Maailmanlaajuisen talouspulan alkamisvuotena, vuonna 1929, jolloin suomalainen Penedon siirtokunta perustettiin Brasiliaan ja Paraguayn Alborada sai suomalaista verenvahvistusta, syntyi Haitin saarelle Dominikaaniseen tasavaltaan suomalainen maanviljelyssiirtokunta Viljavakka. Käytyään kolmen vuotta ankaraa olemassaolon taistelua se hajosi ja sen vaiheet vaipuivat lähes täydelliseen unohdukseen.

Unelma palmusta ja paratiisista

Tuskin koskaan aikaisemmin tai myöhemmin Suomen tähänastisessa historiassa unelma aurinkoisesta etelän paratiisista on elänyt niin voimakkaana kuin 1920-luvun loppupuolella. Samaan aikaan kun koko maassa palvottiin "omaa tupaa ja perunamaata", kypsyi eräiden idealistien aivoissa rohkeita suunnitelmia uudesta elämästä palmupuun alla, kaukana Pohjolan hyisiltä rannoilta.

Yhteinen piirre eri tahoilla ilmeneville unelmille ja suunnitelmille oli ihanteellinen pyrkimys terveeseen ja täysipainoiseen elämään, jonka välttämättömänä edellytyksenä nähtiin ikuinen kesä ja ympärivuotinen kasviraivinto. Koska Suomi ei pohjoisena maana voinut täyttää kumpaakaan näistä ehdoista, johdonmukaisena seurauksena oli katseiden kääntyminen etelän eksoottisiin kesämaihin.

Koko ihanteellisen etelä-liikkeen keskeiseksi vaikuttajaksi tuli profeettallinen puutarha-arkkitehti Toivo Uuskallio Antreasta. Kirjoituksillaan, puheillaan ja karismaattisella esiintymisellään hän herätti ympäri Suomea innostusta vegetarismia ja etelään perustettavaa suomalaista siirtokuntaparatiisia kohtaan. Vuoden 1929 alussa Uuskallion innoittuneet näyt johtivatkin Penedo-nimisen suomalaisiirtolan perustamiseen eteläiseen Brasiliaan.

Penedon synty ei kuitenkaan jäänyt ainoaksi seuraukseksi Uuskallion esiin loihtimasta tropiikin taiasta. Jo vuonna 1928 oli hänen ideoidensa laukaisemana alkanut todellinen suomalaisten kilpajuoksu maailman eksoottisille siirtokuntamarkkinoille. Lähes samanaikaisesti syntyivät suomalaiset siirtokunnat Dominikaaniseen tasavaltaan ja Paraguayhin. Vaikka Paraguayn Alboradassa oli ollut muutamia suomalaisia jo tätä aikaisemmin, vasta nyt sinne syntyi varsinainen kiinteä suomalaiskylä. Dominikaaninen tasavalta taas oli suomalaiselle siirtolaisuudelle täysin neitseellistä aluetta, ja sen naapurisaarelle Kuubaan vuosisadan alussa perustettu "Ponnistus"-siirtokuntakin oli kärsinyt jo parisenkymmentä vuotta aikaisemmin haaksirikon.

Syntysanojen lausuja Arthur Sonni

On todennäköistä, että Dominikaanisen tasavallan siirtokuntahankkeen käynnisti alunperin uuskalliolaisten ajatusten pohjalta viipurilainen agronomi ja metsänhoitaja Arthur Gustaf Sonni (alkuaan Sonny). Hän oli syntynyt Viipurissa 1877 kaupungin saksalaisen seurakunnan rovastin poikana, ja juuri Saksasta hän oli onnistunut saamaan käsiinsä julkaisun, jossa kerrottiin Dominikaanisen tasavallan eurooppalaisille siirtolaisille tarjoamista erinomaisista eduista. Samalla Suomessa kiinnittyi huomio yleisemminkin Länsi-Intian saaristoon, joka suomalaisten eksoottisia siirtokuntakaavailuja ajatellen alkoi tuntua lupaavalta ja houkuttevalta.

Viimeistään vuonna 1928 Länsi-Intian tarjoamista mahdollisuuksista keskusteltiin Suomen vegetariaanisen seuran ja tamperealaisen Akseli Skutnabbin perustaman vapaa-kirkollisen liikkeen piirissä. Vaikka Skutnabb ei itse innostunut siirtokuntahankkeesta ja hän ennätti kuolla ennen sen toteuttamista, hänen nimeään kantavasta skutnabbilaisuudesta tuli yhteinen nimittäjä uudelle siirtokuntayritykselle. Liikkeen piirissä korostettiin kristittyjen universaalista veljeyttä ja maailmanrauhaa, ja lisäksi skutnabbilaiset olivat kokeilleet ihanteellista yhteiselämää omistamallaan maatilalla Suomessa.

Skutnabbilaisien sisärenkaaseen kuului joka tapauksessa siirtokunnan syntysanojen lausuja agronomi Sonni ja hänen lisäksi vaasalainen liikemies ja matkasaarnaaja Oskari Jalkio, joka alusta alkaen osallistui innolla siirtokuntakaavailuihin. Siirtokuntahankkeen ja skutnabbilaisuuden läheisestä yhteydestä on todisteena myös se, että Akseli Skutnabbin kuoleman jälkeen hänen leskensä ja lapsensa siirtyivät silloin jo perustettuun siirtokuntaan. Skutnabbin läheinen ystävä ja työtoveri Oskari Jalkio nousikin pian siirtokunnan käytännön toteuttamisessa avainasemaan, hänen tarjoutuessaan suorittamaan tiedusteluretken Länsi-Intian saaristoon. Vegetaristisessa innossaan Jalkio ei missään tapauksessa voinut hyväksyä rokotusta. Puhdasveristä vegetaristia Toivo Uuskalliota, jolta hän oli saanut paljon vaikutteita, Jalkio piti suoranaisena petturina, koska Uuskallio oli tiukan paikan tullen valmis hyväksymään maalliseen paratiisiin pääsyn hintana jopa rokotuksen, maailman kamottavan "hirmuvaltiaan".

Tiedusteluretki "mahdollisuuksien luvattuun maahan"

Joulukuun alussa 1928 Oskari Jalkio matkusti Suomesta kohti Länsi-Intian saaria mukaan 18-vuotias poikansa ja tämän lyseotoveri. Tiedusteluryhmän kulujen peittämi-

seksi ja mahdollisesti myös maan hankintaa varten oli ennen matkaa kerätty varoje vegetaristien ja skutnabbilaisten keskuudesta. Retken rahoittajien joukossa idean keksijällä Arthur Sonnilla oli ilmeisesti keskeinen osuus, minkä teki mahdolliseksi hänen huomattava varallisuutensa.

Vaikka Dominikaaninen tasavalta oli alunperin tiedusteluretken pääkohde, Jalkion matka ei suuntautunut suoraan Haitin saarelle. Koska matka oli pitkä ja kustannukset korkeat, retkikunnan tehtävänä oli yksin tein tunnustella mahdollisuuksia myös Kuubassa ja Jamaikalla. Kuuban tarjoamat mahdollisuuden Jalkio totesi kuitenkin oitis vähäisiksi, ja pettymyksen tuotti myös Jamaika, jota

Dominikaanisen tasavallan pääkaupungissa Santo Domingossa vastatuuli kääntyi kuin taikaiskusta myötäiseksi. Jo muutamia vuosia aikaisemmin tasavallan presidentti Horacio Vásquez oli ryhtynyt harjoittamaan aktiivista siirtolaispolitiikkaa. Tavoitteena oli houkutella siirtolaisia etenkin Euroopasta uhanalaiseksi koetulle Haitin tasavallan läheiselle raja-alueelle. Jalkion saapuessa Santo Domingoon raja-alueiden asuttaminen eurooppalaisilla siirtolaisilla oli päässyt täyteen vauhtiin, ja edellytykset nopeaan ratkaisuun olivat näin olemassa.

Jalkion oman raportin mukaan maanviljelysministeriön siirtolaisosaston päällikkö oli jo kymmenen minuutin keskustelun jälkeen

Vuonna 1929 perustettiin suomalainen siirtokunta Viljavakka Villa Vásqueziin Dominikaaniseen tasavaltaan trooppiselle Haitin saarelle. Suomalainen riisinviljelysiirtola sijaitsi Yaque del Norte-joen varrella noin 30 km Monte Cristin satamakaupungista lähelle Haitin rajaa.

Jalkio itse näyttää pitäneen etukäteen vielä Dominikaanista tasavaltaakin edullisempänä vaihtoehtona.

valmis tarjoamaan suomalaisille mahdollisuutta asettua tasavaltaan, valtion omistamille maille. Tarjottu alue sijaitsi saaren pohjois-

osassa, lähellä Haitin rajaa ja Monte Cristin rannikkokaupunkia. Jotta suomalainen tiedustelija voisi omin silmin vakuuttautua tilaisuuden edullisuudesta, siirtolaisosaston päällikkö matkusti itse Jalkion oppaaksi pohjoiseen. Matkan ilmeisenä pääkohteena oli hallitsevan presidentin mukaan nimensä saanut Villa Vásquezin siirtola.

Ystävällinen vastaanotto ja halki Dominikaanisen tasavallan suoritettu matka ja matkan varrella näkyvät tie- ja kanavointityöt tekivät Jalkioon suuren vaikutuksen. Hän varmistui nopeasti siitä, että Sonnin käsiinsä saaman julkaisun ehdot pitivät ainakin pääpiirteittäin paikkansa. Jokaiselle maahan tulevalle täysi-ikäiselle miehelle luvattiin välittömästi käyttöön 1,5-3 ha hyvää keinokasteltua maata, joka myöhemmin oli mahdollista lunastaa alle kymmenessä vuodessa kokonaan omaksi. Aputyövoimaa viljelyksille olisi palkkavissa edullisesti, ja valtion asiantuntija auttaisi työn suunnittelussa. Valtio vuokraisi uudisasukkaille myös tarvittavat traktorit, puimakoneet ja muut välttämättömät välineet. Kaiken kukkuraksi siirtolaisia odotaisi valmiit yksinkertaiset, mutta vastarakennetut asunnot, jotka tasoltaan olisivat huomattavasti paikallista vaatimustasoa korkeammat.

Ilmeisesti jo matkan aikana Jalkio oli myyty mies ja valmis tekemään jonkinlaisen sopimuksen välittömästi. Ikään kuin sopimuksen vakuudeksi hänen seurassaan tiedusteluretkelle matkustaneet nuorukaiset jäivät heti siirtokuntaan keräämään kokemuksia ja odottamaan muiden suomalaisten tuloa. Tyytyväisenä ja innostuneena Jalkio itse matkusti takaisin Suomeen.

Jo matkaltaan Jalkio lähetti vegetaristien Terveys-lehdessä julkaistavaksi matkan tuloksista raportin, jossa hän toi esiin uskonsa Dominikaanisen tasavallan miltei rajattomiin tulevaisuudenmahdollisuuksiin. "Näillä riveillä olen vain halunnut tiedottaa aateystä-

ville ja tropiikkiin kaipaaville, että olen löytänyt avoimen, vapaan ja hedelmällisen maan, kaikkien mahdollisuuksien luvattua maan. Uskon Herran johtaneen askeleeni ja iloitsen, jos näkemäni voivat koituisivat avuksi ja hyödyksi niin monelle kansalaiselleni kuin mahdollista."

Tropiikkikuumeen saanutta "vakavaa valioväkeä"

Palattuaan neljä kuukautta kestäneeltä matkaltaan Jalkio joutui luonnollisesti vastaamaan moniin siirtokuntaa koskeviin kyselyihin ja myös suorittamaan uudisasukkaiksi pyrkivien valintaa. Jokaiselta mukaan yrittävältä vaadittiin varmoja takeita raittiudesta ja hyvästä käytöksestä, matkarahat ja n. 20 000 markkaa pääomaa maan ostoa ym. varten. Ideana oli saada siirtokunnan kantajoukoksi "parasta valioväkeä vakavia kansalaisia", jotta siirtokunnan perustus saataisiin mahdollisimman lujaksi ja kestäväksi. Vegetarismia tai vegetarismiin siirtymistä pidettiin niin ikään suurena avuna, mutta ei kuitenkaan täysin välttämättömänä ehtona valittujen joukkoon pääsulle.

Jalkion nimenomaisen selvennyksen mukaan tarkoitus ei ollut perustaa "mitään yhteistä kommunistista yhteiskuntaa, vaan kukin hankkii itselleen oman konnun, jota hän hoitaa parhaansa mukaan avustuen hyvänä naapurina, mikäli mahdollista, muita siirtokunnan jäseniä". Koska siirtokunnan espanjankielinen nimi Villa Vásquez ainakin aluksi sopi huonosti suomalaisen suuhun, Jalkion aloitteesta otettiin käyttöön alkuperäistä nimeä äänneellisesti suuresti muistuttava nimitys Viljavakka (esiintyy useimmiten muodossa Vilja Vakka). Ainakin keksijä itse oli oivallukseensa erinomaisen tyytyväinen; nimi oli kuin omiaan herättämään mieluisia mielikuvia yltäkylläisestä vauraudesta ja kotoisesta turvallisuudesta.

Jo kesäkuun alussa 1929 ensimmäinen n. 15-henkinen suomalaisryhmä matkusti kohti eksoottista Haitin saarta. Jalkio itse jäi toistaiseksi Suomeen opastamaan matkalle yhä uusia pieniä siirtolaisryhmiä. Vasta syksyllä 1932 hän matkusti itse perheineen viimeiseksi jääneen suomalaisryhmän mukana uuteen siirtokuntaan.

Vuosina 1929-1932 lähti Suomesta Keski-Amerikkaan siirtolaisilastojen mukaan kaikkiaan 86 suomalaista. Eri lähteitä vertailemalla on pääteltävissä, että koko tämä joukko – ehkä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta – siirtyi Viljavakan suomalaisiirtolaan Dominikaaniseen tasavaltaan. Siirtokunnan perustamisvuotena 1929 lähtijöitä oli 38, seuraavana vuonna 27 ja vuonna 1931 enää 21. Tämän jälkeen ei Viljavakkaan eikä koko Keski-Amerikkaan lähtenyt tilastojen mukaan siirtolaiseksi enää yhtään suomalaista.

Siirtolaisten kokonaismäärästä (86) oli naisia 32 ja miehiä 54. Kaupungeista lähtijöitä oli 31 ja maaseudulta 55. Eniten "santodominogolaisia" oli Viipurista ja sen ympäristöstä (36) sekä Vaasasta ja Vaasan seuduilta (31). Viipurin erikoisasemaan oli epäilemättä vaikuttamassa siirtokunnan isä Arthur Sonni ja Vaasan vastaavasti sen puuhämies Oskari Jalkio.

Sosiaaliselta rekenteeltään Dominikaaniseen tasavaltaan lähtenyttä suomalaisjoukkoa voi luonnehtia selväpiirteisen keskiluokkaiseksi. Tähän oli vaikuttamassa jo valinnan kriteerinä pidetty varallisuus ja yleensä siirtolaisten valintamenetelmä. Lähtijöiden joukon vähäisyyteen verrattuna ammattinimikkeiden määrä oli varsin suuri. Huomio kiinnittyy kuitenkin siihen, että ehkä vain noin vajaa neljäsosalla uudisasukkaista oli kaikesta päättäen ennestään kokemusta maanviljelyksestä. Näin suurimmalla osalla oli edessään sopeutuminen täysin Suomen oloista poikkeavaan fyysiseen ja kulttuurilliseen ym-

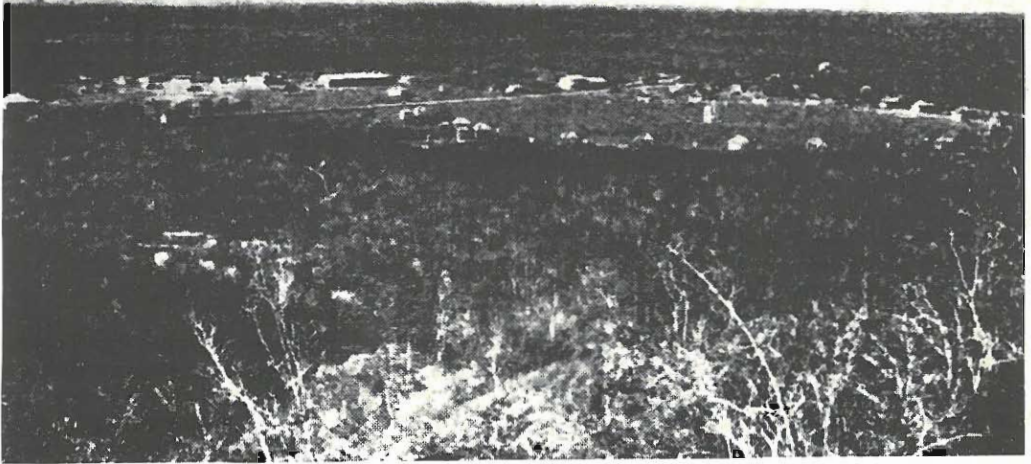
päristöön ja vielä lisäksi totuttelemisen yli-päänsä uuteen ammattiin.

Tutkittaessa siirtolaisryhmää tarkemmin on havaittavissa, että sille oli ominaista eräänlainen kaksikerroksisuus. Ryhmän ytimen muodostivat muutamat perheet, jotka olivat olleet alusta alkaen kehittelemässä siirtokunta ajatusta ja sisäistäneet sen tavoitteet. Toiseksi ydinperheisiin oli liittynyt naimattomia nuorukaisia ja nuoria miehiä, jotka useissa tapauksissa olivat sukulaisuus- tai perhetut-tavasuhteessa jonkin ydinperheen jäseniin.

Kaikkien uudisasukkaiksi lähteneiden motiivitaustaa näyttää selvimmin leimaavan tropiikkikuume, jonka synnyssä Suomesta poistytöntyvillä tekijöillä oli olennaisesti vähäisempi osuus kuin uuden eksoottisen maan vetovoimalla ja houkutuksella. Useimpiin lähtijöihin jo pelkkä tropiikki-sana näyttää vaikuttaneen taianomaisesti. Se herätti pilvilinearhoja ikuisesta kesästä, huojuvista palmupuista, kukista ja hedelmistä, täydellisestä terveydestä, onnesta, rikastumisesta, hymyilevän helpeästä ja kiireettömästä elämästä, suuresta seikkailusta.

Kaktuksien ja piikkipiiden hevosenkenkä

Lähes kuukauden kestävän matkan Viljavakkaan pienet suomalaisryhmät tekivät aluksi käyttäen ranskalaista laivalinjaa, jonka lähtösatama Euroopassa oli Bordeaux. Pian havaittiin kuitenkin Hampurista alkava Norddeutscher Lloydin linja edullisemmaksi etenkin suurten matkatavaramäärien kuljettamisen kannalta. Maihinnoususatama Dominikaanisessa tasavallassa oli kaikille Monte Cristi saaren pohjoisrannikolla. Täältä matkaa perille siirtokuntaan oli enää vain vajaa 30 kilometriä, jotka kuljettiin autolla. Rannikolta tie nousi aluksi vuoristoon, mutta laskeutui sitten matalahkojen vuorenharjanteiden ympäröimään Villa Vdsquezin laaksoon.

Näkymä Villa Vásquezin maanviljelyssiirtolaan ympäröivältä vuorenharjanteelta katsottuna. Oikealla hevoskenkään rakennettu suomalaiskylä Viljavakka.

Huolimatta siitä, että Jalkio oli etukäteen varoittanut odottamasta liikoja uuden kotiseudun luonnonkauneudelta, Villa Vásquezin alastomat maisemat vaikuttivat useimpiin šokin tavoin. Ihanat tropiikkiunelmat särkyivät yhdellä iskulla; paikka ei vaikuttanut vähimmässäkään määrässä paratiisilta, vaan kuivalta kaktuksia ja "piikkipuita" kasvavalla erämaalta. Etelän eksoottisten hedelmien sijasta tyrmistyneiden tulijoiden nenien alle

työnnettiin voimakkaasti valkosipulilta lemuavat kupit ruskeita papuja ja riisiä.

Vähitellen suomalaisille alkoi selvitä myös se, etteivät he itse asiassa muodostaneet mitään omaa suomalaista siirtokuntaa. Dominicanisen tasavallan hallituksen nimenomaisena tarkoituksena oli suorastaan estää puhtaasti kansallisten siirtokuntien muodostuminen; jo ennen suomalaisten tuloa Villa

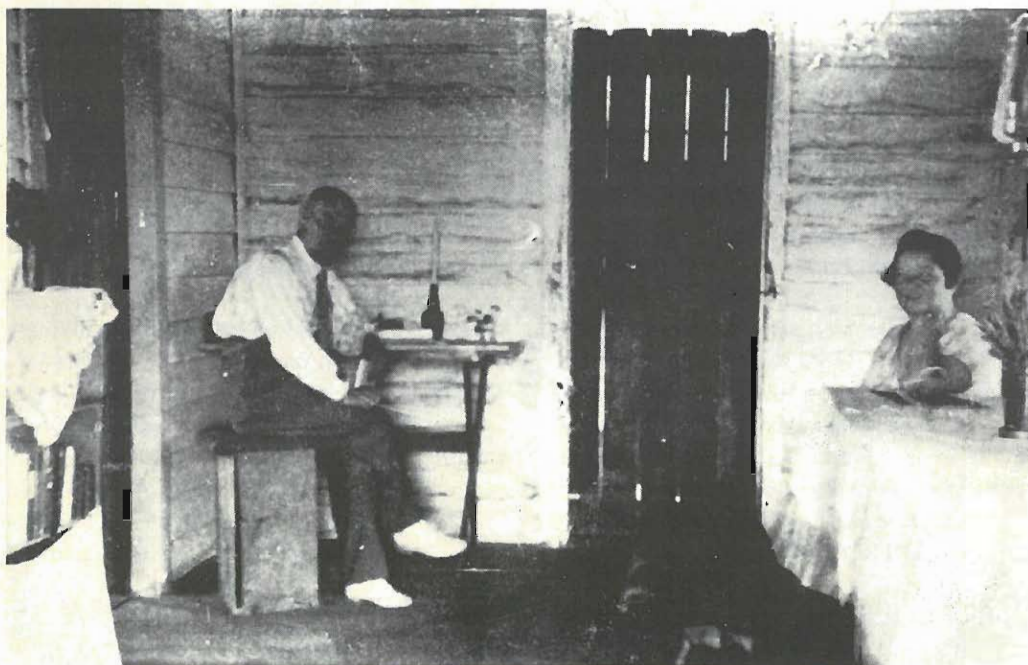
Sateiden ja tulvan aikaan muutoin peräti kuiva suomalaissiirtokunta saattoi näyttää tällaiselta. Juuri tulvia ajatellen valtion rakennuttamat palmukattoiset asunnot oli rakennettu korkeahkojen puupilarien varaan.

Vásqueziin oli asettunut yli 50 perheen uudisasukasryhmä, johon kuului mm. santodomingolaisia, espanjalaisia, portugalilaisia ja saksalaisia. Suomalaiset joutuivat näin sopeutumaan vain yhtenä kansallisena elementtinä jo toimivaan monikansalliseen siirtokuntaan kaikkine sen etuineen ja haittoineen. Siirtokuntaa johtivat ja valvoivat Dominikaanisen tasavallan virkamiehet, eikä suomalais-

vat odottamassa valtion rakennuttamat asunnot, jotka oli ryhmitelty paljaan kentän ympärille hevosenkengän muotoon. Itse asiassa suomalainen siirtola Viljavakka tulikin konkreettisesti merkitsemään juuri tätä Villa Vásquezin siirtokunnan pientä osaa.

Katkeraa riisiä

Dominikaanisen tasavallan hallituksen suun-

Eurooppalaisen mittapuun mukaan suomalaisia siirtokunnassa odottavat asunnot olivat lähinnä hökkeleitä. Kuitenkin ne huomattavasti ylittivät paikallisen väestön asuntojen tason; niissä maalattia oli täysin normaali. Kuvassa siirtokunnan isän Arthur Sonnin siisti asunto.

sille jäänyt mitään varsinaista itsehallintoa. Eräänlainen suomalaisten epävirallinen johtaja oli kuitenkin jo laajan asiantuntemuksensa ja kielitaitonsa takia Arthur Sonni, joka toimi myös yhteyshenkilönä viranomaisien ja suomalaisten uudisasukkaiden välillä. Siirtokunnan kansainvälinen luonne oli tosin tiedossa etukäteen, mutta siihen ei näy kiinnitetyn Suomesta lähtiessä minkäänlaista huomiota.

Kaiken kaikkiaan ne lupaukset, jotka Jalkio oli tiedustelumatkallaan saanut, tulivat pääpiirtein täytetyiksi. Niinpä suomalaisia oli-

nitelmien mukaan Villa Vásquez oli perustettu vartavasten riisinviljelykoloniaksi, minkä oli tehnyt mahdolliseksi lähellä virtaavan Yaque del Norte-joen kanavoiminen. Oli näin päivänselvää, että myös siirtokuntaan saapuneiden suomalaisten oli viivyttelämättä ryhdyttävä riisinviljelyyn. Sen varaan oli suunniteltu koko siirtokunnan tulevaisuus, ja riisistä riippui myös Viljavakan rikkaus.

Vastoin suomalaisten piirissä vallinnutta yleistä käsitystä trooppinen maanviljelys osoittautui kuitenkin alusta pitäen ankaraksi työkseksi, jonka pelkkä ajatteleminenkin lannis-

Koko siirtokunnan tulevaisuus oli suunniteltu riisin varaan, jota kuvassa puidaan valtion uudisviljelijöiden käyttöön vuokraamalla koneella. Riisin hinnan jyrkkä aleneminen saattoi pian koko siirtokunnan perustukset järkkymään.

ti sisun monelta suomalaiselta. Unelmat helposta elämästä, työn johtamisesta hellepuvussa valkoisen ratsun selästä, eivät toteutuneet. Moiseen kenenkään suomalaisen pääoma ei todellisuudessa riittänyt. Työ riisipeltojen paahlavassa kuumuudessa oli uuvuttavaa, ja myös paikallisen apu-työvoiman johtaminen edellytti tiukkaa valvontaa.

Aluksi riisinviljely näytti kaikesta huolimatta käynnistyvän ilman ylivoimaista kitkaa, ilmeisesti siirtokunnan asiantuntijoiden neuvon ja paikallisen väestön työn hallinnan ansiosta. Loppuvuodesta 1929 alkaneen yleismaailmallisen talouspulan kiroukset ulottuivat kuitenkin pian myös Yhdysvaltojen "takapihalla" sijaitsevalle Haitin saarelle.

Vaikka auto ei suinkaan ollut Viljavakassa tuntematon ilmestys, tavallisin ja kätevin kulkuväline oli ihmisen hyvä ystävä hevonen. Hevosen selässä tehtiin normaalisti matkat myös asuntoalueelta n. 5 km:n päässä sijaitseville riisipelloille.

Saman aikaan kun sadot huononivat, riisin hinta kääntyi jyrkkään laskuun, ja koko Villa Vásquezin siirtokunta joutui maan muiden vastaperustettujen siirtokuntien mukana suuriin vaikeuksiin. Kriisiä oli vielä syventämässä Dominikaanisen tasavallan sisäiset poliittiset ja taloudelliset vaikeudet, jotka 1930 johtivat voimakkaan diktaattorihahmon Rafael Lednidas Trujillo Molinan valtaannousuun.

Vaikeuksien noidankehän syövereihin suomalaiset imaisi erityisesti heidän velkaantumisensa seudun vaikutusvaltaiselle saksalais-

juutalaiselle kauppiaille. Uudesta sadosta saatu tulo meni heti vanhojen velkojen maksuun, ja jatkuvasti kiristynyt velkakierre sitoi uudisasukkaat entistä tiukemmin velkojansa ja tämän tarjoamiin hintoihin. Vaikka siirtokuntaa oli suunniteltu terveelle osuustoiminnalliselle pohjalle, käytännössä ilmeni epäkohtia ja väärinkäytöksiä, ja rahattomat viljelijät joutuivat lähes maaorjan asemaan.

Pahan pettymyksen suomalaiset kokivat myös seudun terveellisyyden suhteen - olihan moni uudisasukas lähtenyt kotimaasta juuri täydellistä terveyttä etsimään. Veden-

Vuoden 1930 vallankaappauksen jälkeen Dominikaanisen tasavallan uusi presidentti Rafael Lednidas Trujillo Molina vieraili useampaan otteeseen suomalaisten keskuudessa. Vaikka tämä vuosisatamme rautaisimpiin diktaattoreihin kuuluva caudillo oli niin pelätty, ettei hänen nimeäänkään uskallettu lausua, hänellä tuntuu olleen asiantuntijan lempeä silmä suomalaiselle naiskauneudelle.

peittämät pellot, jotka kasvattivat riisin, kasvattivat myös rehottavat rikkaruohot ja verenhimoisten moskiittojen sankat parvet, jotka levittäytyivät pelloilta n. 5 kilometrin päässä sijaitsevalle asuntoalueelle ja kylvivät puistattavaa malariaa. Malariaa ei lopulta välttynyt yksikään suomalainen, ja malarian lisäksi iski lähes jokaiseen suomalaiseen saastuneen veden aiheuttama punatauti, dysenteria.

Paratiisiksi aiotun kesämaan vitsauksiin kuuluivat edelleen syvälle jalkoihin kaivautuvat hietakirput, myrkylliset - joskaan ei tappavat - skorpioonit ja nuorten miesten nopeasti saamat veneeriset taudit, jotka kantaväestön keskuudessa olivat kaikkialla tuttuja "perhetauteja". Koska vitsauksiin ei ollut osattu varautua, tautien hoitaminen jäi usein joko kokonaan suorittamatta tai puolittiehen, mikä aiheutti niiden jatkuvaa uusiutumista ja hankalia jälkitauteja.

Jalkion Suomessa vastaanottamista raittiuden ja kunnollisuuden vakuutuksista huolimatta ilmeni lisäksi varsin pian, että "valiojoukkoon" oli päässyt pujahtamaan suhteellisen runsaasti henkilöitä, joilla ei ollut sen paremmin haluja kuin kykyjä sitkeyttä vaativaan uudisviljelijän työhön. Tälle pettyneiden "matkailijoiden" joukolle halvan sokeriruokoviinan ja mulattitytön keinuvien lanneiden houkutukset muodostuivat oitis yllivoimaisiksi lohdutuksen lähteiksi.

Kauniista puheista ja periaatteista piittaamatta suomalaiset olivat lisäksi tuoneet siirtokuntaan eripuraisuuden ja kateuden, jotka pian olivat myrkyttämässä siirtokunnan ilmapiiriä, tukahduttamassa aktiivisesti alkaneita yhteisiä rientoja ja yleensä estämässä määrätietoista yhteistyötä. Erityisen kateuden kohteeksi joutui suomalaisten yhdysmies Arthur Sonni, jonka arveltiin salaa saavan monenlaisia erikoisuuksia. Koko hankkeen alkuunpanijana Sonni soveltui myös parhaiten yleiseksi syntipukiksi, jonka niskaan syy pettymyksistä ja vastoinkäymisistä voitiin luontevasti vierittää.

Kotikuusi palmua parempi

Koska Viljavakan karu todellisuus oli karkea irvikuva suurista unelmista muuttoliike siirtokunnasta pois alkoi miltei välittömästi ensimmäisen suomalaisjoukon saavuttua perille. Enimmäkseen koti-Suomeen palaavien pettyneiden siirtolaisten mukana levisi "ruma kuva" Viljavakasta, aluksi hidastaen Dominikaaniseen tasavaltaan muuttoa ja sitten kokonaan tyrehdyttäen sen. Sonni sen paremmin kuin Jalkiokaan eivät pyrkineet tilannetta muuttamaan varsinkin, koska maata uusille tulokkaille ei enää ollut saatavissa. Kaikki halukkaat eivät kuitenkaan päässeet vaivatta palamaan kotimaahan, koska heillä ei yksinkertaisesti ollut rahaa paluulipun ostoon.

Alastoman totuuden paljastuminen paratiisiunelmien takaa ilmenee selvimmin siitä, että vuoden 1932 puolella siirtokuntaan ei enää saapunut ainuttakaan suomalaista. Jo vuoden 1931 alussa pääkonsuli Aaltio oli New Yorkista pyytänyt ulkoministeriötä varoittamaan suomalaisia lähtemästä Dominikaaniseen tasavaltaan "tuhlaamaan aikaansa ja varojaan kärsimysten ja katkerien kokemusten hankkimiseen". Vuoden 1932 lopussa eräät suomalaiset sanomalehdet vihdoinkin suorittivatkin hälyytyksen maanmiestemme suuresta ahdingosta Haitin saarella.

Tilanteen kriittisyyttä vuoden 1932 lopussa kuvaa, että Ulkosuomalaisseura kääntyi hädissään jopa Suomen puolustusvoimien puoleen. Tarkoituksena oli saada "Suomen Joutsen" maailmanympäripurjehduksella pelastamaan pirunsaareksi muuttuneesta paratiisista kaikkein suurimmassa pulassa olevat suomalaiset. Vaikka "Suomen Joutsen" ei rientänytkään apuun, siirtolaisten omaiset lähettivät matkarahoja kotimaasta, ja ilmeisesti viimeistään tässä vaiheessa useimmat halukkaat pääsivät lopultakin palaamaan kotimaahan.

Suuriin suunnitelmiin verrattuna ja jopa ilman tätä ehkä kohtuuttomalta vaikuttavaa

vertailua Viljavakka on katsottava yksiselitteisen epäonnistuneeksi yritykseksi. Latinalaisen Amerikan yleensäkin kova-onnista suomalaissiirtokunnista se oli ehkä kaikkein surkein, joskin sen kohtaamat vaikeudet olivat suurelta osin tyypillisiä kaikille suomalaisille ja epälukuisille muille siirtokunnille. Ehkä onni onnettomuudessa oli, että Viljavakka kuoli nopeasti ja täydellisesti eikä se näin ollut kauaa edes olemassaolollaan hukkuttelemassa ansaan uusia tropiikkikuumeisia.

Monelle suomalaiselle Haitin-matkan oppirahat tulivat erittäin kalliiksi: pahimmassa tapauksessa koko omaisuus oli menetetty, trooppisten tautien jälkitaudit kaiversivat ruumista ja epäonnistuminen synkensi miel-

tä. Psykologisesti on varsin ymmärrettävää, että koko myttyyn mennyt retki haluttiin mieluummin kokonaan unohtaa ja alkaa elämä taas kerran alusta, nyt kylmässä mutta kotoisessa Suomessa.

Viljavakan pohjalta jäi Dominikaaniseen tasavaltaan kuitenkin kourallinen suomalaisia, jotka sitkeästi raivasivat tiensä läpi suurten vaikeuksien ja todella löysivät uuden kotimaansa Kolumbuksen kuolinsaarelta. Alkuperäisellä Viljavakan paikalla ei tosin pitkiin aikoihin ole ollut yhtään suomalaista, ja jopa Villa Vásquezin nimeä ei juuri kartoista löydä. Trujillon tultua valtaan siirtolan nimi muutettiin Villa Isabellaksi erään merkittävän naisen kunniaksi, eikä alkuperäistä nimeä Trujillon murhan jälkeen 1961 ole muistettu ainakaan kaikissa kartoissa palauttaa.

SUMMARY

Dreams about a paradise under sunny southern skies were nourished in the Finnish northland with exceptional fervor during the latter of the 1920s. While the ideal of "a cottage and a potato patch of one's own" spread throughout the nation as a whole, brave plans began to take shape in the minds of certain religious vegetarians for seeking a new and better life in the shade of palm trees of their very own.

The central instigator of the whole idealistic "go south movement" was Toivo Uuskallio, a landscape architect with the soul of a prophet from the parish of Antrea, not far from the Karelian capital of Viipuri. It was he who then proceeded to found the Penedo colony in Brazil, and it was his ideas that in 1928 precipitated a veritable rush of Finnish emigrants to exotic Latin America. Besides Penedo, the very next year a Finnish colony called Alborada was founded in Paraguay and another called Viljavakka in the Dominican Republic.

The actual father of the colony established in the Dominican Republic appears to have been an agronomist and forester from Viipuri named Arthur Sonni. In addition to Sonni, a leading role in the colonizing project was played by a business man named Oskari Jalkio, who served in the so-called Skutnabbian free church movement as an itinerant

preacher. It was Jalkio who made a four months' investigative tour of the West Indies, Cuba, Jamaica and the Dominican Republic. During this tour of his, he arrived at an agreement in the Dominican Republic whereby a group of Finnish settlers would establish themselves as rice growers at Villa Vásquez, on the north coast of the island, close to the border threatened by neighboring Haiti.

In the years 1929-1931, there migrated to the Dominican Republic with high hopes from Finland, mainly from the towns of Viipuri and Vaasa and their vicinities, a total of 86 persons infected by "tropical fever". Mainly men, the migrants distinctly bore a middle-class stamp. Less than a quarter had had any previous farming experience to speak of. They were faced, therefore, with the problems of not only adjusting to physical and cultural surroundings differing drastically from those in their native Finland but also learning a new line of work.

The Dominican Republic, which had been regarded in advance as a "promised land of opportunities" soon brought bitter disappointment to most of the Finnish settlers. The Finns did not, as a matter of fact, form any kind of autonomous community of their own, and rice growing in a hot climate proved to be an extremely strenuous occupation. Be-

sides, as a consequence of the world-wide Great Depression, combined with chaotic internal conditions in the Dominican Republic, the price of rice fell steeply, which along with the rest reduced the Finnish settlers, who had lost almost all their money, to dire straits. A defeatist spirit was created by, on top of the other troubles, tropical diseases, malaria in particular, which plagued the Finns mercilessly.

By the end of 1932, it had become clear that the whole scheme, which had been undertaken with soaring hopes, had failed beyond salvation. Most of

the Finnish rice growers saw their only chance in making their way back to the Old Country at any price; and in many cases this was managed with money received from kith and kin back home.

In the end, after the dissolution of the colony in 1932, only a handful of Finns stayed on in the Dominican Republic, fiercely struggling to overcome their difficulties. Not one of them remained in the original settlement at Viljavakka, and thus the entire exotic colonial undertaking has faded away into almost total oblivion.